

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ KNIŽNICA V PROJEKTE *LIBRARYEDU*

MGR. VERONIKA ČEPČANYOVÁ
MGR. MICHAELA HANAKOVIČ

In 2024, the Slovak National Library took part in the international *Library-Edu* project alongside several other Slovak libraries and a group of Norwegian institutions: Hartvig Nissens videregående skole, Elvebakken videregående skole and Rælingen bibliotek. The main aim of the project was to establish cooperation in professional education of librarians and cooperation between libraries and secondary schools. The authors describe the phases of the project comprising (a) an online conference; (b) group surveys focused on lifelong learning for librarians, the professional development of secondary school teachers and students and cooperation between librarians, teachers and students; (c) the Slovak partners visiting Norway and (d) the Norwegian partners visiting Slovakia. The participants agreed on several project conclusions including the importance of cooperation in increasing the efficiency of work processes and the need to transform libraries into community centres.

Keywords: international library cooperation, professional education, *Library-Edu*, Hartvig Nissens videregående skole, Elvebakken videregående skole, Rælingen bibliotek, Slovak National Library

✉ veronika.cepcanyova@snk.sk
michaela.hanakovic@snk.sk
Slovenská národná knižnica
www.snk.sk

Slovenská národná knižnica sa v roku 2024 zúčastnila medzinárodného projektu *LibraryEdu*, ktorého účastníkmi boli aj Univerzitná knižnica v Bratislave a Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach. Nóorskymi partnermi projektu boli knižnice Hartvig Nissens skole, Elvebakken videregående skole a Rælingen bibliotek. Projekt prebiehal pod záštitou Ministerstva kultúry SR. Za Slovenskú národnú knižnicu sa ho zúčastnili Veronika Čepčányová, Michaela Hanakovič a Peter Jahnátek z odboru k-Služby.

Hlavnými cieľmi projektu bolo nadviazanie spolupráce medzi slovenskými a nóorskymi knižnicami v oblasti odborného vzdelávania pracovníkov knižníc a v oblasti spolupráce medzi knižnicami a strednými školami.

FÁZY PROJEKTU

Prvou fázou projektu *LibraryEdu* bola online konferencia uskutočnená v januári 2024. Partneri projektu sa v nej vzájomne predstavili a prezentovali inštitúcie, v ktorých pôsobia. V nasledujúcich mesiacoch prebiehala druhá fáza. Na účely realizácie prieskumov boli zo všetkých účastníkov projektu vytvorené pracovné skupiny, v ktorých medzi sebou spolupracovali slovenské knižnice s nóorskymi partnermi. Kým jeden z prieskumov sa zameriaval na tému celoživotného

vzdelávania knihovníkov, ďalšie dve skupiny sa venovali prieskumu služieb pre profesionálny rast učiteľov a študentov stredných škôl a analýze možností spolupráce medzi knihovníkmi, pedagógmi a študentmi.

Tretia fáza spočívala v návšteve slovenských partnerov v Nórsku. Prvým oficiálnym bodom programu bola návšteva verejnej knižnice Deichman Bjørvika, ktorá v roku 2021 vyhrala cenu *Najlepšia verejná knižnica na svete*. Priestory a technické vybavenie, ktoré sme mali možnosť vidieť, boli skutočne na vysokej úrovni, s dôrazom na funkčnosť, ale aj dizajn. Druhý deň pokračoval oficiálnym programom v škole Hartviga Nissensa v Osle. Vedúci školskej knižnice nám počas návštevy priblížil jeho profesionálne formovanie na pozícii knihovníka. Podobne ako mnohí slovenskí pracovníci v knižniciach, aj on začínal svoje pôsobenie bez knihovníckeho vzdelania, no na základe vlastnej skúsenosti zdôraznil potrebu neustáleho vzdelávania sa v oblasti knihovníctva. Knihovníctvo je podľa neho povolaním s nevyhnutnosťou vzdelávať sa počas celého života a zároveň sledovať aktuálne trendy a postupy pri zabezpečovaní knižnično-informačných služieb. Okrem toho nám predstavil prácu školského knihovníka a vyzdvihol osobný kontakt so študentmi. Z tohto dôvodu nie je zástancom výpožičných boxov, a ako sám uviedol, vždy sa snaží študentov spoznať, aby im bol schopný pri výbere literatúry vhodne poradiť.

Neskôr sme sa presunuli do Elvebakken videregående skole, ktorá je najväčšou školou v centre Osla.

VEREJNÁ KNIŽNICA DEICHMAN BJØRVIK (WWW.HELVAR.COM)

V školskej knižnici nás privítala vedúca knižnice a zároveň jedna z jej dvoch pracovníčok. Účastníkom predstavila nielen svoje pracovisko, ale aj samotnú školu a vyzdvihla najmä spoluprácu medzi školskou knižnicou a vyučujúcimi jednotlivých predmetov. Práca knihovníčok je v Elvebakken videregående skole podstatnou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu, v rámci ktorého študentom pomáhajú objavovať novinky v oblasti literatúry a aktívne pracujú na tom, aby u nich vzbudili záujem a radosť z čítania, napríklad aj balíčkami kníh. Vedúca knižnice prostredníctvom dotazníka zisťuje a vyhodnocuje, aký druh a žáner literatúry by mohol študentov zaujímať. Následne pripraví pre každého študenta balíček pozostávajúci z troch kníh, ktoré sú na základe zistení z dotazníka považované za relevantné. Cieľom knižnice je prispievať k vzdelávaniu študentov a k rozvoju ich kritického myslenia prostredníctvom kurzov zameraných na vyhľadávanie informácií a identifikáciu dôležitých informácií. Okrem vlastných prednášok a výučbových programov knižnica spolupracuje aj s externými prednášateľmi. Obe pracovníčky pomáhajú študentom pri písaní diplomových prác a prostredníctvom besied, autorských čítaní a iných spoločenských aktivít sa snažia medzi

študentmi a pedagógmi vytvárať sociálnu komunitu. Priestory knižnice sú preto obľúbeným miestom nielen na individuálnu, ale aj skupinovú prácu. V závere prezentácie vedúca knižnice predstavila aj podcastovú službu knižnice. Keďže zamestnanci Slovenskej národnej knižnice sa už druhý rok venujú príprave a tvorbe podcastov určených odbornej aj širokej verejnosti, účastníci si vymenili skúsenosti a postrehy aj v tejto oblasti. Po prezentácii nasledovala prehliadka priestorov knižnice s príjemným a moderným materiálnym a technickým vybavením.

Následujúci deň sme sa presunuli do Rælingen bibliotek, v ktorej nás sprevádzali dve knihovníčky. Knižnicu považujú za miesto určené na stretávanie sa s ľuďmi, ktoré by malo slúžiť všetkým bez rozdielu. Dôkazom toho sú stretnutia mestskej komunity či stretnutia s prisťahovalcami. Knižnica spolupracuje aj so školami a pravidelne organizuje návštevy v školách a naopak – návštevy škôl v knižnici. V rámci projektu *Plná taška kultúry* posielajú do škôl box s knihami a spolu s dobrovoľníkmi rôzneho veku spolupracujú s červeným krížom.

Poslednou fázou projektu bola návšteva nórskych partnerov v slovenských knižniciach. Projekt

bol ukončený *Diseminačnou konferenciou projektu LibraryEdu*, ktorá sa konala v Univerzitetnej knižnici v Bratislave v decembri 2024. Za Slovenskú národnú knižnicu na konferencii vystúpila Zuzana Prachárová, riaditeľka odboru k-Služby, s príspevkom *Predstavenie knižničného systému v Slovenskej republike* a v záverečnej časti konferencie sa zúčastnila diskusia so zástupcami jednotlivých slovenských a nórskech knižníc.

ZÁVER

S nóorskymi partnermi sme sa zhodli na niekoľkých záveroch, ktoré vyplynuli z našej spolupráce v rámci projektu:

- Vzájomná spolupráca knihovníkov je dôležitým aspektom poskytovania kvalitných služieb pre používateľov a pre samotné knižnice. Cieľom je prepať, zdieľať a vzájomne sa inšpirovať.
- Spolupráca môže v mnohých smeroch zjednodušiť pracovné procesy.
- Knižnice by mali neustále sledovať a aplikovať aktuálne trendy vrátane spolupráce knižníc, zdieľania skúseností a skvalitňovania technologického vybavenia.
- Dôležitá je spolupráca knižníc so školami.
- Knižnice by mali plniť funkciu komunitných centier a poskytovať bezpečný, príjemný a funkčný priestor na stretávanie sa s ľuďmi.
- Práca knihovníka by sa mala vyznačovať kreativitou, osobitosťou a vášňou pre toto povolanie.

Účasťou na projekte sme získali množstvo cenných informácií. Slovenská národná knižnica v spolupráci so strednými školami dlhodobo organizuje vzdelávacie podujatia pre mládež venované aktuálnym témam, pričom dôležitosť spolupráce knižníc so školami sa potvrdila aj počas návštevy nórskech verejných a školských knižníc. Vzájomné diskusie s nóorskymi partnermi priniesli množstvo odporúčaní pre prax, ktorých implementácia je v budúcnosti plánovaná aj v Slovenskej národnej knižnici.